

Fundacja Legalna Kultura
Dział Edukacji

Szkoła podstawowa klasy VII-VIII

JĘZYK POLSKI

Scenariusz zgodny z podstawą programową
(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dn. 14 lutego 2017 r.)

Szkoła gimnazjalna

JĘZYK POLSKI

Scenariusz zgodny z podstawą programową
(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dn. 27 sierpnia 2012 r.)

Scenariusz z wykorzystaniem mediów tradycyjnych,
nowych mediów i metod aktywizujących (45 min)

Recenzja filmowa bez tajemnic

Opracował: Tomasz Ptaszek

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe

Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>

Projekt współfinansowany przez

POLSKI INSTYTUT SZTUKI FILMOWEJ

Dofinansowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121
00-514 Warszawa
e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

Cele lekcji:

Uczeń:

- ✓ utrwała wiadomości na temat recenzji filmowej, ćwiczy umiejętności jej analizowania
- ✓ samodzielnie przygotowuje recenzję wybranego filmu
- ✓ zapoznaje się z zagadnieniami dotyczącymi komunikacji wizualnej
- ✓ nabiera umiejętności świadomego, odpowiedzialnego i selektywnego korzystania z materiałów zamieszczanych w Internecie
- ✓ poznaje i/lub utrwała terminy z zakresu dziennikarstwa (gatunki publicystyczne, recenzja, dziennikarstwo internetowe)
- ✓ nabywa umiejętności potrzebne do życia w społeczeństwie informacyjnym

Metody:

- ✓ praca z materiałami wizualnymi (film)
- ✓ praca w grupach
- ✓ „burza mózgów”

Środki dydaktyczne:

- ✓ dostęp do Internetu
- ✓ rzutnik multimedialny/tablica interaktywna

Przygotowanie do lekcji:

Na wcześniejszych zajęciach należy obejrzeć z uczniami film Wesa Andersona pt. *Kochankowie z Księżycą*. Nauczyciel przed planowaną lekcją prosi uczniów, aby przygotowali w domu krótkie notatki na temat najważniejszych cech popularnego gatunku publicystycznego, jakim jest recenzja.

Powiązanie z podstawą programową z języka polskiego:

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- 2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- 4) dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa,
- 6) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury,
- 7) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;
- 2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- 3) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych),

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

- 1) rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji,
- 8) rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

1. Wstępne rozpoznanie. Uczeń:

- 1) opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło,
- 2) rozpoznaje problematykę utworu.

2. Analiza. Uczeń:

- 10) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych; wskazuje przykłady mieszania gatunków,
- 11) uwzględnia w analizie specyfikę tekstów kultury przynależnych do następujących rodzajów sztuki: literatura, teatr, film, muzyka, sztuki plastyczne, sztuki audiowizualne.

3. Interpretacja. Uczeń:

- 1) przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i uzasadnia ją;

4. Wartości i wartościowanie. Uczeń:

- 1) ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych i ich przeciwieństw oraz określa postawy z nimi związane, np. patriotyzm – nacjonalizm, tolerancja – nietolerancja, piękno – brzydota, a także rozpoznaje ich obecność w życiu oraz w literaturze i innych sztukach,
- 2) omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, wiara religijna, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność, sprawiedliwość; dostrzega i poddaje refleksji uniwersalne wartości humanistyczne,
- 3) dostrzega zróżnicowanie postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, etycznych, kulturowych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi ustne (monologowe i dialogowe) oraz pisemne w następujących formach gatunkowych: urozmaicone kompozycyjnie i fabularnie opowiadanie, opis sytuacji

i przeżyć, zróżnicowany stylistycznie i funkcjonalnie opis zwykłych przedmiotów lub dzieł sztuki, charakterystyka postaci literackiej, filmowej lub rzeczywistej, sprawozdanie z lektury, filmu, spektaklu i ze zdarzenia z życia, rozprawka, podanie, życiorys i CV, list motywacyjny, dedykacja; dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada,

2) stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat,

3) tworzy plan twórczy własnej wypowiedzi,

4) dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze (umiejętnie formatuje tekst, dobiera rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu, stosuje właściwe odstępy, wyznacza marginesy i justuje tekst, dokonuje jego korekty, jednocześnie kontrolując autokorektę), poprawia ewentualne błędy językowe ,ortograficzne oraz interpunkcyjne,

5) uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi.

Przebieg lekcji:

- **FAZA WSTĘPNA**

Lekcję należy przeprowadzić w pracowni z dostępem do Internetu i rzutnika/tablicy multimedialnej. Nauczyciel rozpoczyna od odwołania się do pracy domowej: uczniowie odczytują przygotowane notatki. „Burza mózgów” – uczniowie wymieniają się informacjami na temat swojej dotychczasowej wiedzy o recenzji filmowej. Wspólnie z nauczycielem ustalają, gdzie i w jakiej formie można spotkać się z recenzją: prasa drukowana (dzienniki, czasopisma, pisma branżowe – np. „Kino”), wydania internetowe gazet, portale internetowe, blogi, portale specjalistyczne – np. Filmweb, radio, telewizja.

Nauczyciel przedstawia uczniom schemat klasycznej struktury recenzji filmowej według Michała Chacińskiego:

- **Tytuł:** chwytliwy, może zawierać wstępną ocenę filmu.
- **Wstęp:** anegdota, pytanie, zapowiedź kierunku, w jakim będzie zmierzał recenzent, gatunek, okoliczności powstania filmu, inspiracje.
- **Streszczenie filmu:** krótkie, ogólne, bez tzw. spoilerów (zdradzanie tajemnic fabuły).
- **Komentarz i ocena wybranych składowych:** najważniejsza część, ocena pracy reżysera, scenarzysty, aktorów, itd. problem, temat, wartościowanie, przesłanie filmu, artyzm, specyfika gatunku.
- **Podsumowanie:** ocena filmu, autor poleca, bądź nie, syntetycznie zebrane opinie autora recenzji o filmie, zgrabna puenta.

- **FAZA REALIZACYJNA**

Uczniowie zapoznają się z recenzją obejrzanego filmu, którą otrzymali od nauczyciela (Karta pracy nr I) lub, którą nauczyciel wyświetlił na tablicy

(link: <http://www.polityka.pl/kultura/film/1532941,1,recenzja-filmu-kochankowie-z-ksiezycyca-rez-wes-anderson.read>).

Uczniowie czytają ze zrozumieniem tekst. Analizują i interpretują przeczytany tekst, pod kierunkiem nauczyciela wyszukują (poprzez zakreślanie kolorowymi flamastrami) i nazywają elementy recenzji prasowej: **tytuł, nadtytuł, lid, zdjęcie, tekst właściwy, elementy informacyjne i oceniające tekstu, analizują język recenzji** (zwracają uwagę na komunikatywność stylu, obrazowość, obecność wielu przymiotników, terminy popularnonaukowe, subiektywizm, funkcję impresywną).

Następnie nauczyciel dzieli uczniów na 4 grupy i rozdaje karty pracy nr II. Wydaje polecenie, aby każda grupa, korzystając z recenzji umieszczonej w miesięczniku „Kino”

(link:

http://kino.org.pl//index.php?option=com_content&task=view&id=1551&Itemid=891):

przygotowała (z uwzględnieniem specyfiki danego medium) własne recenzje filmu *Kochankowie z księżycyca* dla:

- grupa I – audycji kulturalnej w radiu lub telewizji;
- grupa II – dziennika, np. „Gazety Wyborczej” lub „Rzeczypospolitej”;
- grupa III – portalu filmowego Filmweb lub Stopklatka;
- grupa IV – prywatnego bloga.

- **FAZA PODSUMOWUJĄCA**

„Burza mózgów”:

Jakie funkcje powinna spełniać recenzja filmowa?

- informacyjną, poznawczą, kształcącą, perswazyjną, komercyjną.

Jakie błędy najczęściej popełniają niewprawni recenzenci?

- streszczają fabułę, zdradzają zakończenie, piszą za wiele lub za krótko, skrajnie subiektywnie oceniają film, ulegają względom komercyjnym nudzą, popełniają błędy rzeczowe, popełniają błędy językowe.

Zadanie domowe:

Przygotuj recenzję filmową wybranego przez Ciebie filmu, który zrobił na tobie wielkie wrażenie lub recenzję filmu, który przyniósł Ci wielkie rozczarowanie.

Karta pracy nr I:

AŻ POLEJĄ SIĘ ŁZY

Janusz Wróblewski

Recenzja filmu: Recenzja filmu: *Kochankowie z księżycą*, reż. Wes Anderson

27 listopada 2012

Błyskotliwy, najlepszy w dorobku Andersona film, wywołujący śmiech, łzy, wzruszenie i głęboki podziw.

W wystylizowanych na smutne komedie, dziwnych filmach Wesa Andersona (*Rushmore*, *Genialny klan*, *Podwodne życie ze Stevenem Zissou*) bohaterowie wyglądają na głęboko zranionych, a jednocześnie są niesamowicie śmieszni. Przyczyną wydaje się nieodwzajemniona miłość. W istocie problem polega na wadliwym urządzeniu świata, który uniemożliwia spełnienie beznadziejnie ulokowanych uczuć. W *Kochankach z księżycą*, siódmej fabule 43-letniego reżysera (dyplomowanego filozofa), młoda para nieprzytomnie zakochanych 12-latków pragnie rozpocząć dorosłe życie w oddalonej od cywilizacji kryjówce. Zbuntowane dzieci zachowują się jak dorośli, dojrzałe i poważnie. Chłopiec pali fajkę, poluje oraz nigdy nie zapomina o kwiatach. Ona gotuje, robi porządki w namiocie, a w wolnych chwilach się doksztalca, czytając ulubioną książkę o nastolatkach sprawiających trudności wychowawcze.

Anderson przedstawia ich przerysowany, groteskowy świat, jakby chodziło o parodię Romea i Julii w czasach hipisowskiej rewolty w stylu Felliniego (akcja toczy się w połowie lat 60. ubiegłego stulecia). Zamiast jednak grubej satyry film nieoczekiwanie wznosi się na poziom subtelnej, poetyckiej metafory. Staje w obronie fantazji, niewinności, naiwnych marzeń, które nigdy nie mają szans się zrealizować. Miesza reportaż z bajkową kreacją. Komponuje kadry jak w niemym kinie, starych komiksach albo upodabnia je do surrealistycznych obrazów Rene Magritte'a, bawiąc się nowofalową narracją. Błyskotliwy, najlepszy w dorobku Andersona film, wywołujący śmiech, łzy, wzruszenie i głęboki podziw.

Kochankowie z Księżycą, reż. Wes Anderson, prod. USA, 100 min.

(link: <http://www.polityka.pl/kultura/film/1532941,1,recenzja-filmu-kochankowie-z-ksiezycyca-rez-wes-anderson.read>)

Karta pracy nr II:

KOCHANKOWIE Z KSIĘŻYCA. MOONRISE KINGDOM

Malwina Grochowska

W królestwie Wesa Andersona zawsze to on na wyłączność ustala zasady gry. I jakkolwiek dziwaczne by były, albo się je akceptuje i daje wciągnąć w zabawę, albo do widzenia. Nie bez powodu Andersona się nie lubi – można albo być jego wyznawcą, albo go nie znosić. Wyraźniej niż wcześniej da się tę polaryzację odczuć w najnowszym filmie twórcy, jeszcze bardziej hermetycznym niż poprzednie. *Kochankowie z Księżycą* to film nie tylko ekstrawagancki jak *Pociąg do Darjeeling* czy *Podwodne życie ze Stevem Zissou*. Tutaj wszystkie elementy opowieści zdają się przez twórcę ułożone jeszcze bardziej skrupulatnie niż zwykle. Nie ma miejsca na spontaniczność, wszystko jest sztywno zaplanowane i ustawione w kadrze. A nam, widzom, pozostaje tylko podziwiać to przedstawienie, bo zostało zaaranżowane nader zręcznie.

Tym razem główni rozgrywający to dwójka dzieci. Dorośli nie mają dostępu do ich krainy. Anderson daje nam jedynie wejrzenie w ten dziecięcy świat, jednak nie stara się go przybliżyć. Pozostawia odległy i odrealniony jak tytułowe królestwo wschodzącego księżycą. To historia pierwszej miłości Sama (debiutant Jared Gilman) oraz Suzy (Kara Hayward, również po raz pierwszy na ekranie). On jest dwunastoletnim sierotą i spędza wakacje na obozie skautów, ona wraz z trzema młodszymi braćmi i nieco infantylnymi rodzicami (Frances McDormand i Bill Murray) mieszka w domu nad morzem.

Rzecz dzieje się na wyspie Nowej Anglii w 1965 roku. Po rocznej wymianie korespondencji młodzi zakochani ruszają w zaplanowaną wspólną wyprawę. Suzy zabierze kotka, książki i gramofon, Sam, dzięki harcerstwu bardziej praktycznie przygotowany do stawienia czoła naturze – mapę, kompas, podobnie użyteczne przedmioty. Drużynowy (Edward Norton) – choć jego chłopcęca twarz mogłaby stanowić ilustrację niewinności – jak tylko zorientuje się, że Sam uciekł z namiotu, ruszy za nim w pogoń. Towarzyszy mu rzesza ślepo posłusznych, zuniformizowanych małych chłopców. Do pościgu z czasem dołączają inne osoby, tworząc przy okazji imponującą listę znanych nazwisk: będą to policjant (Bruce Willis), pani z opieki społecznej (Tilda Swinton) i dowódca skautów (Harvey Keitel).

Osadzenie historii w przeszłości nie tylko nadaje jej nostalgiczny posmak. Dzięki temu także przedmioty zyskują swój ciężar właściwy. Dzieciaki piszą listy, słuchają płyt winylowych, płyną ciężkim kanoe. Wszystkie te rekwizyty i kostiumy są niespotykane plastyczne, jakby ich zadaniem było nie tylko zaprezentować nam lata 60., ale wręcz pozwolić nam dotknąć tej epoki. Dodajmy do tego niezwykle precyzyjną stronę wizualną: poszczególne kadry są starannie skomponowanymi obrazkami z fotoplastikonu. Anderson z upodobaniem ustawia przed nami dekoracje, ba, wręcz podkreśla sztuczność świata przedstawionego. Wprost wyraża to klamra *Kochanków z Księżycą*, w której poprzez przybliżenie i oddalenie z lornetki widzimy dom Suzy. Dom jest po prostu kolejnym rekwizytem w uniwersum reżysera.

Tak naprawdę my, dorośli, mamy prawo jedynie podglądać bohaterów niczym przez lornetkę. I przez to cała historia mogła stać się pustym popisem stylistycznym. Ale na szczęście kontrast z niemal matematyczną i dystansującą formą stanowi treść filmu. A jego podstawę buduje ulotne uczucie łączące dzieci. Niewytłumaczalne uczucie prowadzi do niewytłumaczalnych czynów i zaskakujących wydarzeń. A „niewytłumaczalnych” znaczy w tym przypadku tyle, co podporządkowanych miłości.

Prawie tak samo istotna jak uczucie jest naiwność bohaterów, tylko powierzchownie przykryta przez ich niemal śmieszoną powagę, także tęsknota za wolnością. Uciekają nie tylko, aby być razem. Jak pokażą późniejsze wypadki, uciekają również przed opresyjnym społeczeństwem, przed wpisaniem w jego tryby. Sam i Suzy nie znajdują wokół siebie pozytywnych wzorców. Dorośli są postaciami nie wzbudzającymi sympatii – może prócz najbardziej dziecinnego z nich, czyli drużynowego, który jednak też działa na szkodę bohaterów. Początkowo niegroźny wydaje się również ojciec Suzy, ale jego poza sfrustrowanego kłowna nie może przynieść dzieciom niczego dobrego. Są tu jeszcze postacie jednoznacznie złe, jak pani z opieki społecznej, postępująca według procedur, nie mająca żadnego względu na czyjeś uczucia i sama raczej ich pozbawiona. Są też przybrani rodzice Sama, okrutnie obchodzący się z chłopcem.

Nic więc dziwnego, że bohaterowie uciekają w księżycowe królestwo przed dorosłością. Oczywiście, Sam to ten mały chłopiec, który prześladowuje Andersona od dawna, przynajmniej od czasów Maxa Fischera z *Rushmore* i pewnie można by odnaleźć w nim *alter ego* pogrążonego we własnym świecie reżysera. Ale to nieistotne. Ważniejsze, że przy dawce dobrej woli i przebrnięciu dystansu w osobie Sama odnajdzie się również widz.

Moonrise Kingdom

Reżyseria Wes Anderson. Scenariusz Wes Anderson, Roman Coppola. Zdjęcia Robert D. Yeoman. Muzyka Alexandre Desplat. Wykonawcy Jared Gilman (Sam), Kara Hayward (Suzy), Frances McDormand (matka Suzy), Bill Murray (ojciec Suzy), Edward Norton (drużynowy), Bruce Willis (policjant), Tilda Swinton (pani z opieki społecznej), Harvey Keitel (dowódca skautów). Produkcja Indian Paintbrush, American Empirical Pictures, Moonrise, Scott Rudin Productions. USA 2012. Dystrybucja Kino Świat. Czas 94 min.

Malwina Grochowska, *Kochankowie z Księżyca. Moonrise Kingdom*, „Kino” 2012, nr 11, s. 70.

Proponowana bibliografia:

1. Chaciński M., *Parę pytań dla początkujących praktyków*, [w:] *Biblia dziennikarstwa*, red. A. Skworza i A. Niziołka, Kraków 2010, s. 536–547.
2. Tomczyk-Maryon M., *Jak czytać gazety*, Warszawa – Bielsko-Biała 2008, s. 169–173.